
НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ:
ФІНАНСИ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

II. Цикл професійної підготовки.
Цикл фінансових дисциплін

ВИКЛАДАЧ:

Олена Костянтинівна Примєрова, доцент, кандидат економічних наук
e-mail: o.primierova@ukma.edu.ua

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 3 ECTS

Заняття в аудиторії: 26 год.

Самостійна робота слухачів курсу: 64 год.

АНОТАЦІЯ

Курс «Фінанси в наукових дослідженнях» для студентів докторської школи було розроблено для формування нової генерації науковців-дослідників сучасної фінансової науки та фахівців-аналітиків високого рівня. Аспіранти після прослуховування цього курсу будуть досконало володіли економічною та фінансовою теорією, можливістю комплексно аналізувати макроекономічну та фінансову політику держави із застосуванням сучасного економіко-математичного інструментарію, будуть природно вмонтованими у світовий інформаційний та дослідницький простір.

Прослуховування лекцій та виконання завдань з курсу забезпечить оволодіння аспірантами необхідними компетентностями, що передбачає комплексну здатність до стратегічного планування, прийняття складних управлінських рішень, розробки програм розвитку у фінансовій сфері на макро- та мікроекономічному рівні. Особливу увагу приділено розвитку навичок проведення власного високоякісного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну та практичну значимість, а також спроможність провадити науково-педагогічну діяльність за спеціальністю.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу – сформуванню глибоке розуміння теоретичних засад фінансової системи та розвинути здатність проведення ґрунтовного дослідження проблем її функціонування і розробки напрямів фінансової політики для забезпечення соціально-економічного зростання країни. Відповідно до загальних цілей курс «Фінанси в наукових дослідженнях» повинен забезпечувати розв'язування таких основних завдань, що відображаються через здобуті знання та уміння у сфері фінансів у наукових дослідженнях:

- здатність формувати науковий світогляд у сфері фінансів. Розуміти концептуальні основи фінансової системи та напрями визначення нової парадигми її розвитку;

- аналізувати та оцінювати альтернативні рішення у сфері фінансової політики держави;
- застосовувати різні методи наукового дослідження у галузі фінансів. Визначити сильні сторони та обмеження різних методів дослідження, збору та обробки первинних даних за обраною тематикою;
- розробляти прогнози розвитку національної економіки, що ґрунтуються на науковому пізнанні економічних явищ і використанні всієї сукупності методів, засобів і можливостей прогнозування;
- здатність до виконання наукових досліджень у сфері фінансів. Систематизованого представлення результатів дослідження та розробки рекомендацій у формі наукової доповіді, звіту та презентації.

ЗМІСТ КУРСУ

Вступне слово

Розвиток економіки України, зокрема публічних та корпоративних фінансів, висуває нові вимоги до сучасного рівня підготовки кваліфікованих фахівців. Розширення міжнародних економічних взаємозв'язків вимагає зміцнення кадрового складу фахівцями в області фінансів, обліку, аналізу відповідно як з вітчизняними, так і міжнародними стандартами. З'явилася і буде зростати потреба у фахівцях з різних аспектів управління фінансами, розробки фінансової стратегії та реалізації фінансової політики задля забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Теоретична та практична підготовка фахівців за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування» дає змогу сформувати фахівців, які володіють сучасною фінансовою теорією та навичками її використання в мінливому фінансовому середовищі та здатні працювати відповідно до сучасних світових вимог.

РОБОЧА ПРОГРАМА КУРСУ

№	Назва теми	Аудиторні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Актуальні проблеми досліджень у фінансах.		11	28
1	Сучасні концепції та теорії фінансів.	2	7
2	Теорії оптимізації державних фінансів та податкової ефективності.	3	7
3	Теорії недосконалості ринків та поведінкові фінанси.	3	7
4	Пріоритетні напрями реформування фінансової системи України.	3	7
Модуль 2. Якісні та кількісні методи дослідження у фінансах.		9	21

1	Основні концептуальні підходи до досліджень у фінансах.	3	7
2	Якісні методи дослідження у фінансах.	3	7
3	Кількісні методи і моделювання як складова фінансової науки.	3	7
Модуль 3. Фінансове прогнозування макроекономічних процесів.		6	15
1	Фінансове програмування.	3	8
2	Стратегічне планування та прогнозування.	3	7
РАЗОМ		26	64

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результат навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
Пояснити концептуальні основи фінансової системи та напрями визначення нової парадигми її розвитку	Опрацювання матеріалу, підготовка до участі у дискусіях на заняттях	Поточний контроль. Колегіальне оцінювання (peer-assessment)
Розробити стратегію для ефективного управління змінами у фінансовій системі України на основі аналізу та оцінки альтернативних рішень у сфері фінансової політики держави	Групова робота над розробкою концепції реформи	Поточний контроль. Колегіальне оцінювання (peer-assessment)
Обґрунтувати оптимальні методи дослідження відповідно до обраного об'єкту та завдання, що стоять перед дослідником	Підготовка есе з обґрунтуванням оптимальних методів дослідження відповідно до обраного об'єкту та завдання	Поточний контроль.
Спроможність розробити прогнози розвитку національної економіки, що ґрунтуються на науковому пізнанні економічних явищ та використанні сукупності	Групова робота над підготовкою есе та презентації розроблених прогнозів за результатами моделювання	Поточний контроль. Колегіальне оцінювання (peer-assessment)

методів, засобів, можливостей прогностики		
Систематизовано представляти результати дослідження та пропонувати рекомендації у формі наукової доповіді, звіту та презентації	Підготовка дослідницької роботи (Research paper) та її презентації	Підсумковий контроль. Презентація підсумкової творчої роботи

ОПИС ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ

Курс передбачає 13 занять з періодичністю 1-2 заняття на тиждень. Кожне заняття буде включати елементи лекцій та дискусій. Проведення лекційних занять націлено на донесення теоретичних та наукових знань, основних концепцій та сучасних підходів наукових досліджень у сфері фінансів. Обов'язковою складовою занять є *практична частина*, яка передбачає самостійне опрацювання аспірантами окремих питань і проблем відповідно змісту курсу та обговорення результатів цього вивчення, представлених у вигляді тез, повідомлень, доповідей, аналітичних звітів та презентацій. У практичній частині заняття викладач організує детальний розгляд аспірантами окремих теоретичних положень та формує вміння і навички їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно до сформульованих завдань. Результатами занять є засвоєння аспірантами найбільш складних питань та концепцій наукових досліджень у сфері фінансів, спонукання аспірантів до колективного творчого обговорення, оволодіння науковими методами аналізу та моделювання, активізування самостійного вивчення наукової та методичної літератури, формування навичок самоосвіти.

Самостійна робота є невід'ємною частиною навчальної роботи аспіранта, що забезпечує оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять. Самостійна робота – це процес активного, цілеспрямованого набуття нових знань і умінь без безпосередньої участі викладачів. Аспіранти повинні виконати завдання на основі ознайомлення з джерелами та відповідні завдання для домашнього виконання до кожного заняття.

Важливою складовою самостійної роботи студентів є виконання *індивідуальних письмових робіт* у вигляді есе та презентацій в ході відкритих аспірантських семінарів та колоквиумів. Кожний окремих модулів навчального курсу передбачає виконання відповідного наукового проекту: концепції реформи, есе та презентації. Фінальною заліковою роботою є *дослідницька робота* (Research paper), яка розкриває проблему дисертаційного дослідження.

Структура дослідницької роботи формується таким чином, щоб ознайомити та надати аспіранту навички написання статті для наукового журналу:

I. Вступ із зазначенням актуальності теми роботи, мети та об'єкта дослідження, формулюванням гіпотези дослідження та обґрунтуванням оптимальних методів дослідження.

II. Огляд літератури, що містить критичні оцінки та коментарі щодо опрацьованих джерел. Особлива увага приділяється зарубіжним джерелам. Автору слід продемонструвати знання сучасного етапу розвитку фінансово-економічної думки, виявити дискусійні та невирішені аспекти теми, сформулювати своє ставлення до них, показати шляхи їх вирішення.

III. Основна частина роботи – аналітично-дослідницька, в якій розкриваються методичні підходи та діагностичні засоби, проводиться аналіз об'єкту дослідження, наводиться розв'язок поставленого завдання із застосуванням сучасного статистичного, математичного, економетричного апарату.

IV. Висновки, що включають перелік основних результатів та коментарів щодо досліджуваних проблем.

V. Список використаних джерел.

Обов'язкова умова високої якості індивідуальної роботи – її грамотність та чітка логіка викладення. Відповідальність за достовірність числових, фактичних даних та цитат несе автор роботи. Виклад матеріалу дослідницької роботи повинен відповідати основним рисам наукового стилю.

ВИМОГИ ДО НАУКОВОГО СТИЛЮ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ

<i>Характерні риси</i>	<i>Сутність поняття</i>
<i>Точність</i>	Високий ступінь відповідності об'єктивним даним, дійсності. Ретельне дотримання необхідних норм, вимог, акуратність, пунктуальність
<i>Ясність</i>	Простий, зрозумілий; не потребує додаткових пояснень; цілком очевидний
<i>Стислість</i>	Лаконічно висловлений, небагатослівний

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Максимальна оцінка за курс складає 100. Це включає оцінку роботи на заняттях та презентацію підсумкового проекту. Рейтингова система передбачає наступну шкалу та оцінку балів: А (91-100), В (81-90), С (71-80), D (66-70), Е (60-65).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

№	Форма оцінювання	Кількість балів
1	Участь у обговоренні питань на семінарах, підготовці тематичних виступів.	10
	Підготовка концепції реформи певної сфери фінансової системи (Policy impact project).	10
2	Підготовка есе з обґрунтуванням оптимальних методів дослідження відповідно до обраного об'єкту та завдання.	20
3	Підготовка есе та презентації розроблених прогнозів та результатів моделювання.	20
4	Підготовка та презентація дослідницької роботи (Research paper).	40
Усього		100

Оцінювання успішності аспіранта за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Участь у обговоренні питань на семінарах, підготовці тематичних виступів.	10	Аспірант демонструє належний рівень знань і розуміння тем курсу, виявляє аналітичні здібності, аргументовано висловлюється щодо кожного розглянутого питання
	5-9	Аспірант демонструє достатню обізнаність з тематикою, логічно та послідовно висловлюється щодо основних розглянутих у курсі тем, однак допускає певні неточності у відповідях на запитання
	1-4	Аспірант демонструє не достатню обізнаність з тематикою, у його відповідях суттєво бракує системного аналізу та аргументації.
Підготовка концепції реформи певної	10	Концепцію реформи підготовлено вчасно, з максимальним використанням

сфери фінансової системи (Policy impact project)		рекомендованої літератури. Виклад матеріалу структурований, логічний, послідовний.
	5-9	Концепцію реформи підготовлено вчасно, але деякі вимоги не були дотримані.
	1-4	Концепція реформи містить прогалини та помилкові твердження. Аспірант не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.
Підготовка есе з обґрунтуванням оптимальних методів дослідження відповідно до обраного об'єкту та завдання (Advocacy piece)	20	Есе підготовлено вчасно. Матеріал подано структуровано, логічно, послідовно.
	10-19	Вступне есе підготовлено вчасно. Матеріал подано структуровано, логічно, послідовно, однак у тексті виявлені певні неточності, Окремим частинам тексту бракує аналітичного підходу.
	1-9	Есе підготовлено не вчасно. Робота недостатньо структурована, логічна та послідовна. У тексті виявлені значні неточності, Окремим частинам тексту бракує аналітичного підходу.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін або виконане з порушенням норм академічної доброчесності.
Підготовка есе та презентації розроблених прогнозів та результатів моделювання	20	Презентацію та есе щодо розроблених прогнозів підготовлено вчасно, з максимальним використанням рекомендованої літератури. Доповідь структурована, логічна, послідовна. Аспірант демонструє володіння матеріалом і здатність відповісти на запитання аудиторії.
	10-19	Презентацію щодо аналізу та порівняння статей підготовлено вчасно, але деякі вимоги не були дотримані.
	1-9	Презентація та есе щодо розроблених прогнозів містить прогалини та помилкові

		твердження. Аспірант не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін або виконане з порушенням норм академічної доброчесності.
Підготовка та презентація дослідницької роботи (Research paper)	40	Презентацію підготовлено вчасно, з максимальним використанням рекомендованої літератури. Доповідь структурована, логічна, послідовна. Аспірант демонструє володіння матеріалом і здатність відповісти на запитання аудиторії.
	20-39	Презентацію підготовлено вчасно, але деякі вимоги не були дотримані.
	1-19	Презентація містить прогалини та помилкові твердження. Аспірант не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.

**ПОРЯДОК ПЕРЕРАХУНКУ РЕЙТИНГОВИХ ПОКАЗНИКІВ
НОРМОВАНОЇ 100-БАЛЬНОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ШКАЛИ
ОЦІНЮВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНУ 4-БАЛЬНУ ШКАЛУ ТА ШКАЛУ
ECTS**

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
91 – 100	Відмінно	Зараховано	A (відмінно)
81 – 90	Добре		B (дуже добре)
71 – 80			C (добре)
66 – 70			D (задовільно)
60 – 65	E (достатньо)		
30 – 59	Незадовільно	Не зараховано	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)
1 – 29			F (неприйнятно – з обов'язковим повторним курсом)

У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 29 балів) аспірант зобов'язаний повторно вивчити дисципліну. У разі отримання оцінки «незадовільно» аспірант має право на два перескладання: викладачеві та комісії.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі наукові проекти є самостійно виконаною працею. Роботи скопійовані шляхом копіювання, перенесення оригінальних текстів без посилання на джерела, або компонування тексту з готових блоків оригінальних джерел буде оцінено «незадовільно». На кафедрі всі роботи перевіряються на плагіат.

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Положення про Академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА» (затверджене наказом № 112 від 07.03.2018 року) - Режим доступу: https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normatyvna-baza-naukma/6-systema-zabezpechennia-iakosti-osvitnoi-diialnosti-ta-iakosti-vyshchoi-osvity/71-normatyvni-dokumenty

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Боди З. Финансы: [уч. пособие: пер. с англ.] / З.Боди, Р.Мертон. — М.: Вильямс, 2000. — 592 с.
2. Дербенцев В. Д. и др. Синергетичні та еконофізичні методи дослідження динамічних та структурних характеристик економічних систем. – 2010.
3. Державне фінансове регулювання економічних перетворень : монографія / І.Я. Чугунов, А.В. Павелко, Т.В. Канєва, та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 376 с.
4. Ілляшенко П. Поведінкові фінанси: історичний огляд і основні засади //Вісник Національного банку України. – 2016. – №. 239. – С. 30-57.
5. Кізіма Т. О. Поведінкові фінанси у концепціях класичної та інституціональної теорій //Світ фінансів. – 2017. – №. 3. – С. 7-18.
6. Лук'яненко І., Сидорович М. Бюджетно-податкова політика України: нові виклики: монографія – К.: НаУКМА. – 2014.
7. Лук'яненко І., Віт Д. та ін.. Системний аналіз формування державної політики в умовах макроекономічної дестабілізації: Монографія. 2017 – Режим доступу: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/12348>.
8. Скрипниченко М. І. Система макромоделей у програмно-аналітичному інструментарії Макропрогноз економіки України //Економіка і прогнозування. – 2014. – №. 4. – С. 85-97.
9. Сучасні соціально-економічні проблеми теорії та практики розвитку економічних систем: колективна монографія / О. В. Панухник, В. Я. Кудлак, Н. Ю. Мариненко, І. Ю. Крамар та ін.; відп. ред. О. В. Панухник. – Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2016. – 204 с.

10. Унковська Т. Є. Макроекономічне моделювання: сучасні виклики і перспективи розвитку //Економічна теорія. – 2013. – №. 1. – С. 43-60.
11. Шумська С. С., Скрипниченко М. І. Інструментарій моніторингу та оцінки загроз стабільності економічного розвитку України //Економіка і прогнозування. – 2010. – №. 2. – С. 26-43.
12. Юрчишин В. Фінансове програмування у моделі і прогнозі української економіки //К.: Вид-во УАДУ. – 1997.
13. Abell D. F. Defining the business: The starting point of strategic planning. – Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall, 1980. – С. 87-115.
14. Abu-Mostafa Y. S., Atiya A. F. Introduction to financial forecasting //Applied Intelligence. – 1996. – Т. 6. – №. 3. – С. 205-213.
15. Acharya V. V. et al. (ed.). Restoring financial stability: how to repair a failed system. – John Wiley & Sons, 2009. – Т. 542.
16. Blaxter, L., Hughes, C., Tight, M. (2006). How to Research. McGraw–Hill International, 287.
17. Brandimarte P. Numerical methods in finance and economics: a MATLAB-based introduction. – John Wiley & Sons, 2013.
18. Carbonaro G. et al. Demographic decline, population aging, and modern financial approaches to urban policy //International Regional Science Review. – 2018. – Т. 41. – №. 2. – С. 210-232.
19. Chand S. K. Toward a growth-oriented model of financial programming //World Development. – 1989. – Т. 17. – №. 4. – С. 473-490.
20. Creswell J. W., Clark V. L. P. Designing and conducting mixed methods research. – 2007.
21. Das M. U. S., Quintyn M. M., Chenard M. K. Does regulatory governance matter for financial system stability? An empirical analysis. – International Monetary Fund, 2004. – №. 4.
22. Denscombe, M. (2007). The Good Research Guide: For small-scale social research projects, 3rd ed. McGraw–Hill International. – 349 с.
23. Easterly W. An identity crisis? Examining IMF financial programming //World Development. – 2006. – Т. 34. – №. 6. – С. 964-980.
24. Ferber R. et al. Research methods in economics & business. – 1962.
25. Fisher R. C. State and local public finance. – Routledge, 2018. – Available at: <http://doc1.bibliothek.li/acd/FLMF053259.pdf>.
26. Gill, Rupinder Kaur, Rubeena Bajwa Rupinder Kaur Gill, and Rubeena Bajwa. "Study on Behavioral Finance, Behavioral Biases, and Investment Decisions." International Journal of Accounting and Financial Management Research, 2018. https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/57548757/1.IJAFMRAUG20181.pdf?response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DSTUDY_ON_BEHAVIORAL_FINANCE_BEHAVIORAL_B.pdf&X
27. Gorodnichenko Yu., Schnitzer M. Financial Constraints and Innovation: Why Poor Countries Don't Catch Up // Journal of the European Economic Association,

-
- Volume 11, Issue 5, 1 October 2013, Pages 1115–1152, <https://doi.org/10.1111/jeea.12033>.
28. Ivakhnenkov S., Conbere J. Approaches of US Scholars to Research Methodology: Study Plan for Ukrainian Reforms In Business Studies //Scientific Papers NaUKMA. Economics. – 2016. – Т. 172. – С. 33-38.
  29. Judd K. L. Numerical methods in economics. – MIT press, 1998.
  30. Lindlof T. R., Taylor B. C. Qualitative communication research methods. – Sage, 2011.
  31. Merton R. C., Bodie Z. A conceptual framework for analyzing the financial system // The global financial system: A functional perspective. – 1995. – С. 3-31.
  32. Mikkelsen M. J. G. A model for Financial Programming. – International Monetary Fund, 1998.
  33. Mintzberg H. The rise and fall of strategic planning. – Pearson Education, 2000.
  34. Smith V. L. Experimental methods in economics //Behavioural and Experimental Economics. – Palgrave Macmillan UK, 2010. – С. 120-136.
  35. Stewart W. J. Introduction to the numerical solutions of Markov chains. – Princeton Univ. Press, 1994.
  36. Tsang C. Y. Rethinking modern financial ecology and its regulatory implications //Banking & Finance Law Review. – 2017. – Т. 32. – №. 3.
  37. Vercelli A. The Emergence of Modern Financial Economics //Finance and Democracy. – Palgrave Macmillan, Cham, 2019. – С. 61-91.

*Затверджено на засіданні кафедри фінансів НаУКМА,
11 вересня 2019 р. (протокол №6)*